

Pronajímatel domáhal se žalobou, by nájemce zaplatil dlužný nájem a současně žádal dne 25. října 1920, o zájemné popsání svršků, jež nájemník, vystěhovavši se v květnu 1919, v bytě byl zanechal. Soud první stolice zájemné popsání povolil. Rekursní soud návrh zamítl v podstatě proto, že uplynula třídní lhůta §u 1101 obč. zák., čímž pronajímatelovo právo uhaslo.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Usnesení rekursního soudu opírá se o ustanovení druhého odstavce §u 1101 obč. zák. ve znění § 139 Nov. III., dle něhož má pronajímatel právo v případě vystěhování se nájemce, nebo když tento věci odstraní, aniž by byl nájemné zaplatil, věci nájemcovy zadržeti, však jen tehdy, když do tří dnů zakročí o zájemné jich popsání. Avšak v přítomné věci se o tento případ nejedná. Právo perklusní, stanovené uvedeným místem zákona, jak ze zprávy komise panské sněmovny str. 320 na jevo jde, platí jen, když nájemce bez zaplacení nebo zajištění nájemného se chce vystěhovati nebo věci své z bytu odstraniti; ustanovením tím však není dotčeno zákonné zástavní právo příslušející pronajímateli ke věcem nájemníkovým, pokud se tyto nalézají v pronajatém bytě. Táž zpráva komise výslovně uvádí, že základní myšlénka §u 1101 obč. zák., že totiž zákonné právo zástavní povstale vnesením věcí do pronajatého bytu teprve tehdy pomíjí, když před uplatněním tohoto práva, t. j. před zájemným popsáním, věci ty z pronajatého bytu se zase odnesou (dvor. dekret ze dne 10. dubna 1837 čís. 189 sb. z. s.) — i podle III. novely trvá nedotčena. Podle dvor. dekretu z 5. listopadu 1819 čís. 1621 sb. z. a n. možno žádati za zájemné popsání buď zároveň s žalobou na zaplacení nájemného nebo i později. A o tomto případ se tu jedná. Nelze proto na tento případ vztahovati ustanovení ohledně třídní lhůty v druhém odstavci § 1101 obč. zák., pročez bylo stížnosti vyhověti.

Čís. 802.

W — konto.

Převezme-li komisionář prodej cenných papírů na burse, ač mu známo, že bursovní dohodce nebo kulisier není povinen jmenovati a dle bursovní zvyklosti neoznamuje kupitele, a že následkem toho nebude s to pojmenovati komitentovi kupitele, musí komisionář dáti si líbiti, použije-li proti němu komitent práva čl. 376, odstavec třetí, obch. zák. Použije-li komitent tohoto práva, má otázka, zda komisionář uzavřel obchod s osobou třetí či sám v sobě, pouze ten význam, že komisionář v onom případě ručí jako samoplátce za to, co skutečný smluvník má plniti, v druhém případě vzniká mezi komisionářem a komitentem přímý právní poměr kupitele k prodávateli nebo naopak.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1920, Rv II 246/20.)

Žalobce (brněnská firma) dal dne 28. ledna 1919 brněnské filiálce banky do komise prodej 50 tabákových akcií, jež banka prodala dne 1. února

1919 (valuta ke dni 14. února 1919) na vídeňské burse a převedla výtěžek na zvláštní konto. Ve sdělení, jímž žalobci prodej oznamovala, neuvedla jména kupce akcií. Žalobě na vyplacení strženého peníze bylo soudy všech tří stolic vyhověno. Ne j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Rozhodnutí sporu závisí na tom, je-li žalobce oprávněn pokládati žalovanou za přímou kontrahentku při prodeji 50 tabákových akcií, jímž žalovaná jako komisionářka byla pověřena. K této otázce odpověděli právem kladně oba nižší soudové. Netřeba ani poukazovati k tomu, že žalovaná v oznámení ze dne 3. února 1919 výslovně sama označila sebe jako kupitelku (»kauften wir von Ihnen«); dosti na tom, že spolu s oznámením o provedeném příkazu nepojmenovala někoho jiného jakožto kupitele akcií (čl. 376 odstavec třetí obch. zák.). To jest rozhodující. Nejde na tom, proč nepojmenovala třetího kupce, neboť důvody toho zkoumati nepřísluší komitentovi, který musí se s tím spokojiti. Z toho, že akcie dle tvrzení žalované svého času ve Vídni koupené a ve Vídni ležící podle příkazu žalobcova měly na vídeňské burse býti prodány a tam snad i prodány byly, nemůže žalovaná ve svůj prospěch nic odvozovati; mohlať na vídeňské burse prostřednictvím svého vídeňského komisionáře vystoupiti současně jako prodatelka akcií (za komitenta) a jako kupitelka jich. Bezvýznamnou jest i další námitka, že bursovní dohodce, po případě kulisier, nejsou povinni uvéstí jméno kupitele a také je neuvádějí. Tím nepozbývá platnosti ustanovení třetího odstavce čl. 376 obch. zák. a nedoznává újmy právo komitentovo z tohoto ustanovení plynoucí. P ř e v e z m e - l i komisionář prodej cenných papírů na burse, ač mu jest známo, že bursovní dohodce nebo kulisier není povinen jmenovati kupitele a podle bursovních zvyklostí neoznamuje jména kupitelova, — a není-li pak komisionářovi možno, pojmenovati komitentovi kupitele, jde to na jeho vrub a on musí dáti si líbiti, když komitent, používaje vůči němu práva čl. 376 odstavce třetí obch. zák., drží se jeho jakožto přímého kontrahenta. Nesprávný jest i názor žalované, že předpis čl. 376 odstavec třetí obch. zák. připouští beze všeho protidůkazy, že komisionář nevstoupil sám do obchodu. To platí jen tehdy, když komitent nepoužije práva jemu v článku 376 odstavec třetí obchodního zákona vyhrazeného. Použije-li však — jako zde — komitent tohoto práva, může beze všeho pokládati komisionáře za přímého kontrahenta t. j. nabývá proti komisionáři z provedení příkazu nároků přímých, kdežto jinak vznikají mu jen práva odvozená totiž postoupená práva komisionářova. Tu pak má otázka, zda komisionář vskutku kontrahoval s osobou třetí nebo sám (v sobě) provedl obchod, jen ten význam, že v případě prvním komisionář ručí jako samoplátce za to, co skutečný kontrahent má plniti, kdežto v případě druhém vzniká mezi komitentem a komisionářem přímý právní poměr kupitele k prodávateli nebo naopak. Na všechen způsob však může komitent pokládati komisionáře za přímého smluvníka. Když tomu tak jest, nemá proti žalobci nařízení vlády ze dne 6. února 1919 č. 57 sb. z. a n. místa. Příhoda, že nebylo snad již možno převéstí částku odpovídající výtěžku akcií do tuzemska, která by jinak ovšem stíhala

komitenta, jde za daných okolností na vrub žalované; žalobce tím dotčen není, on mohl beze všeho (byť snad teprve po 14. únoru 1919 jakožto dni výplaty) žádati, aby mu žalovaná jakožto přímá kontrahentka vyplatila po případě k dobru připsala kupní cenu akcií a to v tuzemsku, ježto plněním závazku žalované jest dle čl. 324 odstavec druhý obch. zák. Brno; žalovaná pak nebyla oprávněna převést o své újmě výtěžek ten žalobci na řádném kontě k dobru již připsaný dodatečně na zvláštní konto německo-rakouské a později na konto rakousko-uherských korun (bankovek nepokolkovaných). Tím však prokázána již oprávněnost žalobní žádosti a nelze tvrditi, že soudové nižší, vyhověvše žalobě, mylně posoudili věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.).

Čís. 803.

Příjemce poštovní poukázky, jemuž vyplacena poštou bankovka padělaná, má přímý náhradní nárok proti poštovní správě. Reklamační řízení nemusí zde předcházeti soudnímu uplatňování nároku.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1920, Rv II 256/20).

Poštovní úřad vyplatil příjemci poštovní poukázky peníz v bankovkách, jež byly po té pozastaveny jako padělky. Příjemce domáhal se na poštovním eráru žalobou náhrady škody, proti níž žalovaný vznesl námitku nedostatku aktivní legitimace. Procesní soud prvního stupně žalobu zamítl. Důvody: § 24 poštovního zákona ze dne 5. listopadu 1837 čís. 240 sb. z. s. stanovil, že zařízení jednotlivých poštovních ústavů, úprava řízení, jehož dlužno v nich šetřiti, vymezení práv a závazků těch, kdož poštovních ústavů používají, jest zůstaveno zvláštním nařízením (reglementům). Na základě zmíněného předpisu byl pak vydán řád ze dne 23. září 1916 čís. 317 ř. zák. Kdo pošty používá, podrobuje se předpisům poštovního řádu, jež vstoupily na místo dispositivních předpisů občanského zákoníku. Tím, že vyplacen byl peníz poštovní poukázkou (§ 1 pošt. řádu), jest založen právní poměr, jenž jest upraven poštovním řádem. I působení tohoto právního poměru na třetí osoby, jež nejsou bezprostředními smluvníky, dlužno výlučně posuzovati dle předpisů poštovního řádu. V tomto směru stanoví pak pro poštovní poukázkový styk § 213 e) pošt. řádu, že pošta ručí za vyplacený peníz a § 217 čís. 2 pošt. řádu, že oprávněn k nárokům z toho vznikajícím jest odesílatel. Příjemci však neručí pošta dle poštovního řádu. Pošta ovšem nevyplatí příjemci tytéž mince (bankovky), jež složil odesílatel, nýbrž své vlastní mince (bankovky). Tím však není dotčena její povinnost, by »předala« příjemci peníz v téže výši, jak jí jej byl vyplatil odesílatel. Vyplatila-li však peníz příjemci z části v padělaných bankovkách, nesplnila svého závazku vůči odesílateli. Z toho vzniká však její ručební povinnost pouze vůči odesílateli, nikoliv vůči příjemci, jenž tudíž není oprávněn domáhati se na eráru žalobou svých náhradních nároků. Odepírá-li pošta v řízení poukázkovém příjemci, převzítí pokud se týče vyměnění peněžní jednotky, jež byly uznány padělanými, jest věcí příjemce, by žádal od odesílatele, opíraje se o jich vzájemný poměr, doplatek schodku, jenž mu výplatou nepra-